

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

datum Utrecht, 12 september 2023
ons kenmerk 2023-32
voor informatie Tom Schoen t.schoen@patientenfederatie.nl 06-55772249
onderwerp Plenair debat Toekomst van de Ouderenzorg - 14 september

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op 14 september spreekt u over (de toekomst van) de ouderenzorg. De toegankelijkheid en de kwaliteit van de ouderenzorg staan onder grote druk. Gebrek aan verpleeghuisplekken en druk op de toegankelijkheid van wijkverpleging zorgen voor schrijnende situaties. Mantelzorgers en het eigen netwerk bieden daardoor zelf noodgedwongen professionele zorg aan mensen met een kwetsbare gezondheid¹. Patiëntenfederatie Nederland onderschrijft de hoofdlijn van het beleid 'zelf, thuis en digitaal tenzij' en wil graag bijdragen aan het realiseren hiervan. Maar we zien belangrijke knelpunten ten aanzien van de toegang en kwaliteit van de zorg voor kwetsbare mensen, die op korte termijn om adequate oplossingen vragen.

1. Toegankelijkheid verpleeghuiszorg

De minister wil het aantal plekken in de verpleeghuiszorg bevroren en extramuralisering in de ouderenzorg bevorderen. Uit onderzoek² van de Patiëntenfederatie blijkt dat voordat mensen zich aanmelden voor een verpleeghuis, er al diverse alternatieven zijn toegepast in de thuissituatie. De keuze voor een verpleeghuis is vaak gebaseerd op snelle achteruitgang van de gezondheidssituatie, waardoor opname in een verpleeghuis noodzakelijk wordt. De Patiëntenfederatie erkent dat zorg thuis een goede oplossing kan zijn, maar dat geldt niet altijd en niet voor iedereen. Zorg thuis mag daarom geen verplichting worden. Voor mensen met een kwetsbare gezondheid voor wie zorg thuis geen passende oplossing is, moet zorg in een verpleeghuis mogelijk en toegankelijk blijven.

>Wilt u de minister vragen hoe zij de toegankelijkheid van verpleeghuiszorg borgt voor mensen voor wie zorg thuis geen passende oplossing (meer) is?

2. Kwaliteit van zorg, ongeacht leveringsvorm

Patiëntenfederatie Nederland onderschrijft het beleid om ouderen langer thuis te laten wonen, mits de kwaliteit van zorg goed geborgd is. Langer thuis wonen, kan voor ouderen een belangrijk aspect zijn van de ervaren kwaliteit van leven. Ongeacht regio en zorgaanbieder moet een cliënt met een bepaald zorgprofiel echter wel kunnen rekenen op vergelijkbare kwantiteit en kwaliteit van zorg. Uit diverse onderzoeken^{3,4} blijkt echter dat er een grote diversiteit aan geleverde zorg is, waarbij er onvoldoende zicht is op de kwantiteit en kwaliteit. Zo kan ongeveer een kwart van de cliënten in de verpleeghuiszorg, binnen hun mogelijkheden nog onvoldoende zelf de regie voeren over hun leven en welbevinden. Ook blijkt dat ruim 60% van de zorgmedewerkers onvoldoende methodisch werkt. En dat ruim 40% van deze zorgaanbieders onvoldoende systematisch werkt aan het verbeteren

---

¹ [Rapportage Ervaringen met verpleging en verzorging in thuissituatie – MantelzorgNL \(november 2022\)](#)

² [Verkenning alternatieven voor wonen in een verpleeghuis – Patiëntenfederatie Nederland \(maart 2021\)](#)

³ [Verpleeghuiszorg in beeld - Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(2022\)](#)

⁴ [Advies Bekostiging afstemming en coördinatie voor kwetsbare ouderen thuis – Nza \(januari 2023\)](#)

van de kwaliteit en veiligheid van de zorg. Ook zijn er verschillen tussen Volledig Pakket Thuis (VPT) en verblijf in een verpleeghuis. Terwijl dit verschillende leveringsvormen zouden moeten zijn met een zelfde kwantiteit en kwaliteit van zorg bij eenzelfde zorgvraag. Op deze manier lijkt VPT eerder een bezuiniging te zijn in plaats van een passende, vergelijkbare leveringsvorm voor verblijf in een verpleeghuis. De Patiëntenfederatie vindt het belangrijk dat cliënten bij elke leveringsvorm weten welke (kwaliteit en kwantiteit van) zorg zij mogen verwachten.

Daarnaast moet duidelijk zijn wat verwacht mag worden van informele zorg en het eigen netwerk. Het lijkt noodzakelijk dat informele zorg een grotere rol gaat spelen. Nu is echter al bijna 1 op 10 mantelzorgers overbelast en het beroep op mantelzorg zal zwaarder worden als ouderen met complexe(re) zorgvragen langer thuis blijven wonen. Voorkomen moet worden dat mantelzorg wegvalt, waardoor de oudere voor langere tijd geheel afhankelijk wordt van formele zorg. Dat vraagt om goede afstemming tussen informele en formele zorg en duidelijke, reële afspraken over onderlinge taak- en verantwoordelijkheidsverdeling.

>Wilt u de minister vragen hoe zij waarborgt dat cliënten met eenzelfde zorgvraag dezelfde kwantiteit en kwaliteit van zorg ontvangen, ongeacht de leveringsvorm? En hoe zij voorkomt dat te grote verantwoordelijkheid wordt gelegd bij de informele zorg?

3. Doorontwikkeling Kwaliteitskompas Ouderenzorg

Informatie over de verschillen tussen leveringsvormen en over de kwaliteit ervan helpt cliënten en hun naasten bij het vinden van goede en passende zorg. Daarnaast stelt het zorginkopers en toezichthouders in staat om afspraken te maken over de kwaliteit van zorg en deze periodiek te monitoren. Het is daarom belangrijk om kwaliteit van ouderenzorg te definiëren (waar kunt u op rekenen?) en meetbaar en transparant te maken. De huidige kwaliteitskaders wijkverpleging en verpleeghuiszorg bevatten kwaliteitsindicatoren en cliënt-ervaringsmetingen waarmee de kwaliteit van (passende) zorg periodiek gemeten en transparant wordt gemaakt.

Partijen zijn bezig met de ontwikkeling van een Generiek Kompas wat de huidige kwaliteitskaders wijkverpleging en verpleeghuiszorg zal vervangen. De Patiëntenfederatie is betrokken bij de ontwikkeling van dit Kompas en vindt dit vooralsnog niet toereikend om de oude afspraken te vervangen. We lieten het Zorginstituut al eerder weten⁵ dat het Kompas (nog) te weinig toetsbare normen en criteria bevat die cliënten goed inzicht geven in de kwaliteit van zorg. Patiëntenfederatie zal zich blijven inzetten voor de ontwikkeling van een gedegen kwaliteitskader wat indicatoren en meetinstrumenten bevat waarmee kwaliteit van zorg periodiek getoetst en transparant gemaakt wordt. Zonder beschikbaarheid van deze data is het onmogelijk dat informele en formele zorg gezamenlijk afspraken kunnen maken over het leveren van gepaste zorg.

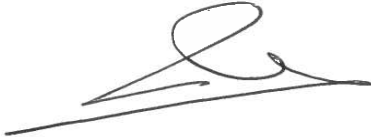
>Wilt u de minister oproepen om de ontwikkeling van indicatoren en meetinstrumenten binnen het Generieke Kompas actief te bevorderen zodat kwaliteit van zorg blijvend, transparant, objectief en vergelijkbaar getoetst kan worden?

---

⁵ [Patiëntenfederatie tekent nieuw kwaliteitskader Verpleeghuiszorg en Ouderenzorg nog niet \(maart 2023\)](#)

We vragen u de punten uit deze brief te betrekken in het Plenair debat over de toekomst van de Ouderenzorg. Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief dan zijn we graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'S' followed by a horizontal line and a small flourish at the end.

Arthur Schellekens
Directeur-bestuurder Patiëntenfederatie Nederland